

Stæreflok over høstmark i september. BIOFOTO/Elvig Hansen.

(51) 262 34; (52) 69b 15; (53) 657d 34; (54) a 620d 24; b 620b 60; (55) 782 17; (56) 708f 17; (57) 433d 33; (58) 753q 35; (59) 124 19; (60) 67c 89f; (61) 113b 46; (62) 424b 49; (63) 615 30; (64) 249c upag.; (65) 5 37; (66) 48c 40f, 73f; (67) 56j 51f; (68) 56h 13; (69) 69d 7, 221; (70) 70 26-28, 70c 75-77; (71) 274c 33-36; (72) 280 105f; (73) 280b 50-52; (74) 333c 27-29; (75) 401o 87-89; (76) 404 11f; (77) 413g 55-57; (78) 424c 29; (79) 438d 100-05; (80) 470 1,10-13 sml. 3, 29-35; (81) 470 3,53-57; (82) 493e 7f; (83) 553 51; (84) 618 18; (85) 657b 44; (86) 696 97f; (87) 726b 37; (88) 744 37-40; (89) 753o 79-81; (90) 826 30; (91) 870c 50 sml. 81; (92) 875 13.

Silkehale, *Bombycilla garrulus*

Buttet spurvefugl med en gråbrun over- og rødgrå underside, de sorte sving- og halefjer har gul spids,

den bagudrettede nakketop kan rejses op. Undertiden en talrig træk- og vintergæst.
– Danmarks Dyreverden 8, 263-66.

Silkehale og *sidensvans* (fra tysk) 1852ff (1), *sirbensvans* o. 1770 (2), *skitter* Christiansø 1764-1852 (1), *poldfugl* fordi nakketoppen rejses som en pold = hattepuld (3).

Silkehalerne viser sig iflg. folketroen kun hvert syvende år og varsler da krig, dyrtid og pest (4); ses de tidligt på vinteren, varsler det en streng vinter (5).

De er ... silkeagtigt klædt på. Der findes ikke sartere stof end deres bløde glinsende dun, ikke finere farvenuancer end deres dragter *Ole Vinding* (6). Festklædt er de i rødgrå og silkebløde kropsfjer, hvide og røde distinktioner på vingerne, gult og sort og sommetider rødt med på halen, og så denne mærkelige hovedtop som en fjerbusk i cha-koen! Ingen pralende papegøjefarver, ingen grelle penselstrøg, men den yndefuldeste bløde overgang fra sort til gråt, gråt til rødgråt og brunt og så de hvide og røde og gule rammer udenom! *R. C. Mortensen* (7). Alle vintersolens stærke solned-

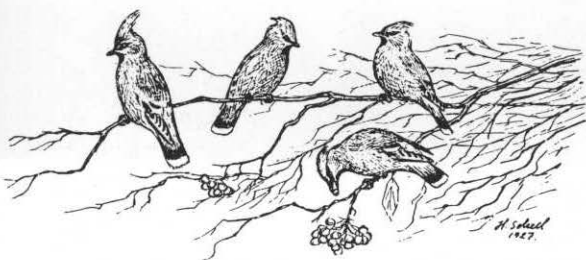
gangsfarver, horisontbuens pragtskær flammer fra dens halevifte: harpiksgult over ildrødt – og på vingefjerene går den samme skala igen, indtil et smalt hvidt bælte snehvidt flyder som måneflod over de rosa fjer *Svend Fleuron* (8).

Det lyder som hundrede bittesmå fløjtekedler fra rønnens krone, et rodsammen af spinkle »sirr-sirr« *Torben Nielsen* (9).

R. C. Mortensen, Sidensvansen (10).

LITTERATUR: (1) 451 103; (2) 165 30, 1936,115; (3) 281b 14; (4) 260 1909-10,263; 160 1906/24:2251 (1951); (5) 692 26/12 1951; (6) 910e 116f; (7) 578 65f; (8) 222æ 137; (9) 628b 8; (10) 568 64-66.

Silkehaler tegnet af H. Scheel til C. Weismann: Fra de store Skove, 1927.

Irisk, *Carduelis*

GRØNIRISK, *Carduelis chloris*, har gråbrun overside med grønligt skær og gulgrøn underside. Alm. ynglestandfugl ved bebyggelser, alm. træk- og vintergæst.

TORNIRISK, *Carduelis cannabina*; brun overside, sorte sving- og halefjer med lyse kanter, hvidgrå hage med gråbrune pletter og rødlig underside. Meget alm. yngletrækfugl i åbent land, således på jyske heder.

– Danmarks Dyreverden 8, 270-73, 280-83.

Irisk, ældre nydansk irske, fra tysk iritsch, irske jf. sønderjysk *itsken* (1); af uvis oprindelse, måske beslægtet med tysk erle 'elletræ' (2); *idesk* SVJylland (3), *idisk* Hads h. (4).

GRØNIRISK 1852ff (5); *grønfinke* o. 1700 (6);

svenke, *svenskirisk* 1756ff (7) er lydord efterliggende fuglens varselsskrig eller lokkekaldet, der lyder som fra en vanddråbe på et varmt komfur (8), men bliver ofte sat i forbindelse med svenskerne: »Et godt navn fordi en tankeforbindelse mellem svensk flag og gul farve hjælper til at huske et af fuglens bedste kendetegn, to smalle gule vingestriber; de er ofte så skinnende gule og sidder sådan, at det ser ud som om vingerandene er forsynet med et par messingskinne« *Erik Bertelsen* (9); *smørfugl* ØJylland 1885 (10), *guldspur* Københavns Frihavn 1937 (11); *umoden kanariefugl*, sangen kan ligne kanariefuglens (12).

TORNIRISK 1852ff (5); yngler i bl.a. tjørnekrat; *hampfinke* o. 1700-1828 (13), den holder meget af hampens frø, jf. *hamp(e)fugl* 1802 (14); *sidserønnike* 1763ff (15); *gråirisk* i efterårs- og vinterdragt, *rødirisk* i forårs- og sommerdragt 1852ff (17), jf. *rodtop* 1829 (18), *rødspurv* Thy (19), *røjælpe* Bornholm 1856 (20); *hedeirisk* (21), *rapsfugl* Langeland (22), den æder rapsfrø. »En af vore mest yndede stuefugle« (1852; 23).

GRØNIRISK: De tykke hanner [sidder] med deres gule svingfjer og knirker værdigt i æbletræerne over staudebedet. Trillebørfuglene kalder vi dem efter deres melodi. Nette folk, men der er noget tungt og umusikalsk over dem. Når de om vinteren i fordringsløs grågrøn forstunifform hakker hyben foran vinduet i kabinettet siger de ikke et muk, og det klæder dem *Valdemar Rørdam* (24).

TORNIRISK: Det er sådan en bristende sprød lille stemme, som om den var glad til rigtig at kunne sige det, eller måske dens lille hjerte er i stadige svingninger fra én stemning til en anden – der er aprilsvejr i dens sang *Knud Hee Andersen* (25). Tornirirken med karmindråben på sit grå bryst gynger på en af trådene og synger melodisk ... en skær, fjern og luftig poesi! (a); den lille tornirisk med bloddråben på sit bryst sang sin vemodige, melankolske vise (b) *Svend Fleuron* (26).

Valdemar Rørdam, Torn-irisk (27); J. Blicher-Clausen, Visen om hr. og fru Irisk (28); Peter Ommerbro, Irirken (29).

LITTERATUR: (1) 212c 4,245; (2) 626 178; (3) 160 1904/27:2694 (1884); (4) 946 32,1939,44 (1870'erne); (5) 451 212f; (6) 170 1909,62; (7) 860 21; 693b 1,628; 170 1909,65; 659 9,648; 451 212; (8) 438 47; 82 120; (9) 56g 25f; (10) 794 3,158 (Tåning); (11) 169 4,254; (12) 692 7/3 1952; (13) 659 7, 806; 141d; (14) 903 2,514; (15) 98e 69; 169 3,1930-31,147; 785 225; (17) 451 213; 683b 87; 501b 151; 785 225; (18) 903 5.2, 155; (19) 388